

Wpływ rozprzestrzeniania się miast na środowisko przyrodnicze w otoczeniu aglomeracji trójmiejskiej

Streszczenie

Główną tezą pracy jest stwierdzenie, iż zabudowa aglomeracji trójmiejskiej rozwija się nadmiernie na terenach znacznie oddalonych od centrów miast aglomeracji (wewnątrzmięjskiego centralnego pasma usługowego o zwartej zabudowie), powodując negatywne skutki przyrodnicze wyrażone m.in. pogarszającą się proporcją między obszarami biologicznie aktywnymi a zabudowanymi; równocześnie tereny przeznaczane pod zabudowę w wielu przypadkach są nieodpowiednie ze względu na uwarunkowania środowiskowe. Podstawowym celem pracy jest próba oceny wpływu procesu suburbanizacji na środowisko przyrodnicze aglomeracji trójmiejskiej (z wyłączeniem centralnych stref zabudowy) oraz wskazanie obszarów, na których zjawisko to powoduje największe zmiany środowiska, w szczególności w wyniku niewłaściwej z ekofizjograficznego punktu widzenia lokalizacji zabudowy. Granice obszaru badań poprowadzono wzdłuż granicy naturalnej lub seminaturalnej, która stanowi barierę dla rozwoju urbanizacji. Postępowanie badawcze obejmowało:

1. Analizę zmian wybranych form pokrycia terenu (lasów, użytków zielonych, wód i zabudowy) w przyjętych przedziałach czasu (lata 1985, 2000, 2012). Jako jednostkę odniesienia przyjęto kwadratowe pole podstawowe o powierzchni 0,25 km². Wyliczone wartości zmian powierzchni wybranych typów pokrycia terenu w stosunku do roku 1985 wskazują na największy relatywny przyrost gruntów pod zabudowaniami.
2. Wizję lokalną i dokumentację fotograficzną.
3. Wskazanie obszarów na których nastąpiły największe zmiany (w tym celu posłużono się wskaźnikiem zbieżności struktur (c); na podstawie przestrzennego rozkładu wartości wskaźnika wybrano sześć poligonów testowych).
4. Wybór i charakterystykę cech krajobrazu, które stanowią ograniczenia dla zainwestowania (obszary zagrożenia powodziowego, obszary osuwisk i zagrożone osuwiskami, grunty nienośne i dna dolin rzecznych) oraz analizę zmian zabudowy w odniesieniu do obszarów niewskazanych do zabudowy w granicach poligonów testowych.
5. Analizę kierunków przemian wybranych form pokrycia terenu. Dokładniej przyjrano się zmianom w kierunku zabudowy, jako niekorzystnym z przyrodniczego punktu widzenia.
6. Dyskusję rezultatów badań w świetle dotychczasowych studiów nad suburbanizacją Trójmiasta (oszacowano proporcje powierzchni zabudowy powstałej na terenach wskazanych do zainwestowania do powierzchni zabudowy powstałej na terenach wskazanych do pełnienia innych funkcji lub niewskazanych do trwałego zainwestowania ze względu na uwarunkowania przyrodnicze).

Rezultaty badań mogą znaleźć praktyczne zastosowanie w procesie planowania zagospodarowania przestrzennego Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego lub jako wskazówki przy sporządzaniu dokumentów planistycznych w gminach. Wyniki analiz mogą również być pomocne przy weryfikacji i uzupełnieniu sieci korytarzy ekologicznych.